

Valsts ieņēmumu dienesta viedoklis

Rīgā

30.07.2020. Nr. VID.4.1/NMUAPP/44
Uz 15.07.2020. Nr. b/n

Finanšu ministrijai
Paziņošanai eAdresē

Par identificētajiem riskiem saistībā
ar veselības apdrošināšanas obligātā
maksājuma ieviešanu

Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk – VID) ir izskatījis Finanšu ministrijas informatīvā ziņojuma “Valsts sociālās un veselības apdrošināšanas obligāto iemaksu attīstības virzieni, pilnveidojot darbaspēka nodokļu sistēmu” (turpmāk – ziņojuma) projektu un sniedz viedokli par iespējamiem nodokļu saistību izpildes riskiem un to ietekmi uz nodokļu ieņēmumiem, kā arī rīcības scenārijiem pēc ziņojuma projektā plānotajām nodokļu izmaiņām.

1. Darba ņēmēji, kurus nodarbina darba devēji, kas darbojas vispārējā nodokļu režīmā

Veselības apdrošināšanas obligātā maksājuma (turpmāk – VAOM) ieviešana ir saistīta ar nodokļu sloga būtisku palielināšanu darba vietām, kurās ir deklarēti relatīvi nelieli darba ienākumi. VID viedoklis – VAOM ieviešana izraisīs nodokļu saistību izpildes risku pieaugumu gan nodokļu saistību deklarēšanas, gan aprēķināto nodokļu samaksas jomās.

Pamatojoties uz nodokļu maksātāju segmentācijas rezultātiem, 25,0 % jeb 35 892 darba devēju, kas vidēji mēnesī nodarbina 218 tūkst. darba ņēmēju, identificēti nodokļu saistību izpildes riski, tai skaitā darba samaksas nepilnīga deklarēšana (t.i., “aplokšņu” algu riski). Šī nodokļu maksātāju kategorija visticamāk optimizēs nodokļu saistību apmēru. Viens no iespējamiem nodokļu optimizācijas variantiem ir valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (turpmāk – VSAOI) sloga “kompensācija” uz iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk – IIN) rēķina. Pastāv iespēja, ka nodokļu maksātāji samazinās darba algu līdz robežai, pie kuras IIN slogs būs būtiski mazāks un darba devējs to varēs novirzīt VSAOI segšanai.

Papildus jāatzīmē, ka arī godprātīgie nodokļu maksātāji, kuri nodarbina darba ņēmējus uz īsu darba laiku, piemēram, darba drošības speciālistus, var mainīt savu uzvedību. Šīs rīcības motivācija nav saistīta ar nodokļu optimizāciju, bet vēlmi kontrolēt savu nodokļu saistību apmēru un izvairīties no nodokļu parādu rašanās riskiem. Godprātīgie nodokļu maksātāji var atteikties no epizodiskas vai īslaicīgas darba ņēmēju nodarbināšanas, motivējot darbiniekus reģistrēties kā saimnieciskās darbības veicējiem, lai noslēgtu ar viņiem uzņēmuma līgumu. Otrs variants ir iegādāties pakalpojumu kā ārpalpojumu. Saskaņā ar nodokļu maksātāju segmentācijas rezultātiem identificēti

3324 darba ņēmēji, kurus nodarbina nodokļu maksātāji ar labu nodokļu maksāšanas disciplīnu un kuriem 2020.gada maijā izmaksātā darba alga bija mazāka par 60 EUR ar nostrādātajām stundām līdz 10.

Nemot vērā nodokļu maksātāju nodokļu saistību izpildes disciplīnu, katram no apakšsegmentiem noteicām iespējamās rīcības scenārijus, kas atspoguļoti 1.pielikumā.

Pēc VAOM ieviešanas būtiski pieaugs to nodokļu maksātāju skaits, kuriem radīsies VSAOI nenomaksas risks. Saskaņā ar statistikas datiem ceturtajai daļai darba devēju jeb 24,0 %, kas nodarbina darba ņēmējus, kuriem ienākumi mēnesī 2019.gadā bija mazāki par valstī noteikto minimālo darba algu, bet lielāki par 0 EUR, uz 2020.gada 1.janvāri bija VSAOI parāds virs 150 EUR.

2. Darba ņēmēji, kuri tiek nodarbināti pie mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja

Nemot vērā būtiskās izmaiņas mikrouzņēmumu nodokļa režīmā, kas plānotas ar 2021.gadu, darba ņēmēji, kuri nodarbināti pie mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja, būs spiesti mainīt nodokļu režīmu.

Pēc VID aplēsēm nedeklarētās mikrouzņēmumu nodokļa saistības 2018.gadā veidoja 55,8 % no kopējiem deklarētajiem mikrouzņēmumu nodokļa ienākumiem un salīdzinājumā ar 2017.gadu, kad attiecīgais rādītājs bija 38,3 %, ir būtiski pieaudzis nedeklarētā mikrouzņēmumu nodokļa apjoms. Jāatzīmē, ka augsti saimnieciskās darbības ienākumu nedeklarēšanas riski ir saistīti ar faktu, ka mikrouzņēmumu nodokļa maksātāji galvenokārt apkalpo fiziskās personas, un VID nav informācijas par šiem fizisko personu izdevumiem. Tādējādi šīs nodokļu maksātāju grupas ienākumu deklarēšanas pilnīgumu ir relatīvi grūtāk kontrolēt. Papildu ienākumu nedeklarēšanas stimuls ir nodokļu sloga straujš un būtisks pieaugums šim nodokļu maksāšanas režīmam, kas padara mikrouzņēmumu nodokļa režīmu nepievilcīgu un, ņemot vērā aprēķina rezultātus, kas atspoguļoti 2.pielikumā, motivēs nodokļu maksātājus reģistrēties kā pašnodarbinātām personām.

Vienlaikus ir jāatzīmē, ka 2020.gada 1. un 2.ceturksnī mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem vidējais apgrozījums uz vienu darbinieku bija 496,70 EUR (61 % mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju vidējais apgrozījums uz vienu darbinieku nepārsniedz 500 EUR mēnesī). Tādējādi var secināt, ka vismaz 61 % mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju nodokļu optimizācijas nolūkā var tikt reorganizēts, ja vien tam netraucēs kādi citi faktori, piemēram, nozares normatīvais regulējums. Darba ņēmēju iespējamie rīcības scenāriji tika noteikti, balstoties uz mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju pamatdarbības veidu, un atspoguļoti 3.pielikumā.

Rezultātā ap 38 tūkst. personu reģistrēsies kā pašnodarbinātās personas (t.i., darba vietas, kurām vidējais apgrozījums uz vienu darbinieku nepārsniedza 500 EUR).

Papildus vēršam uzmanību uz risku, ka pašnodarbinātās personas nodokļu optimizācijas nolūkā ar IIN aplikamo ienākumu maksimāli centīsies tuvināt nullei, deklarējot maksimāli lielus ar saimniecisko darbību saistītos izdevumus.

3. Saimnieciskās darbības veicēji, kas darbojas vispārējā nodokļu režīmā

Saimnieciskās darbības veicējiem, kuri darbojas vispārējā nodokļu režīmā, jau šobrīd ir identificēti augsti saimnieciskās darbības ienākumu nedeklarēšanas riski. Jau šobrīd ievērojamai daļai saimnieciskās darbības veicēju ienākumi ilgstoši (trīs un vairāk

gadus pēc kārtas) un ļoti būtiski atpaliiek no ienākumiem, kurus viņi varētu gūt, strādājot algotu darbu un neuzņemoties finanšu un komerciālos riskus, kas saistīti ar uzņēmējdarbību. Izvairīšanās no saimnieciskās darbības ienākumu deklarēšanas šiem komersantiem zināmā mērā ir saistīta ar faktu, ka ievērojama daļa no tiem sniedz pakalpojumus nevis citiem komersantiem, bet fiziskām personām, kuras neveic izmaksu uzskaiti. Pēc VID aplēsēm saimnieciskās darbības veicēji, kuri nedeklarē ienākumus no saimnieciskās darbības pilnā apmērā, veido no 33 % līdz pat 37 % no kopējā saimnieciskās darbības veicēju skaita. Savukārt nedeklarētie saimnieciskās darbības ienākumi 2018.gadā veidoja 50,6 % no kopējiem saimnieciskās darbības ienākumiem.

Ņemot vērā, ka šai nodokļu maksātāju grupai plānots palielināt nodokļu slogu, saimnieciskās darbības veicēji var izvēlēties samazināt savu nodokļu slogu, vēl vairāk nedeklarējot ienākumus no saimnieciskās darbības. Pēc VID aplēsēm šāda rīcība ir sagaidāma no aptuveni 27 tūkst. fizisko personu.

4. Autoratlīdzību saņēmēji

Jaunās normas ieviešana, mūsaprāt, nepaaugstinās fizisko personu ienākumu nedeklarēšanas riskus. Autoratlīdzības ienākumiem piemērojamā nodokļu sloga izlīdzināšana ar uzņēmumu līgumiem (par fiziskām personām, kurām darba devējs izmaksā gan darba algu, gan autoratlīdzību) sekmēs autoratlīdzības ienākumu īpatsvara samazināšanos kopējos ienākumos, palielinot darba algas ienākumu daļu.

5. Patentmaksātāji

2020.gada 1.jūlijā reģistrēti 3826 patentmaksas maksātāji, no kuriem visizplatītākās profesijas bija frizieri un skaistumkopšanas speciālisti (29,0 %), aukles (11,6 %) un fotogrāfi (8,1 %). Ņemot vērā plānotās nodokļu izmaiņas attiecībā uz patentmaksas maksātājiem, visticamāk, ka patentmaksas maksātāji, kas sniedz aukles pakalpojumus, “pāries” uz neregistrētu saimniecisko darbību, savukārt patentmaksas maksātāji – skaistumkopšanas un fotogrāfa pakalpojumu sniedzēji, kuriem nepieciešams reklamēt savus pakalpojumus, – reģistrēsies kā pašnodarbinātas personas un mēnesī deklarēs ienākumus, kas nepārsniedz minimālās algas apmēru.

6. Secinājumi

Ņemot vērā minēto, varam secināt, ka nodokļu izmaiņu ieviešana pastiprinās nodokļu nemaksāšanas riskus un palielinās VID darba apjomu:

- būtiski pieaugs apkalpojamo fizisko personu – pašnodarbināto personu – skaits (provizoriski par 41 tūkst. nodokļu maksātāju) (skatīt 4.pielikumu). Lielāko daļu no pašnodarbināto personu pieauguma veidos mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju “skaldīšana”, kā arī darba devēji, kuriem jau šobrīd identificēti “aploksņu” algu riski. Papildus vēršam uzmanību, ka izdevīgāk no nodokļu administrēšanas resursu un izmaksu viedokļa ir administrēt darba ņēmējus, nevis saimnieciskās darbības veicējus, jo fiziskām personām ir vērojama relatīvi sliktāka nodokļu deklarēšanas disciplīna, kā arī lielākas iespējas nedeklarēt saimnieciskās darbības ienākumus pilnā apmērā;

- negatīvi vērtējama darba vietu "izspiešana" no godprātīgo nodokļu maksātāju segmentiem (provizoriski ap 3,3 tūkst. darba vietu), jo šīm darba vietām iepriekš nav notikusi nodokļu optimizācija, bet, mainot nodokļu uzskaites režīmu, tiek radīti priekšnosacījumi sliktākai nodokļu deklarēšanas un samaksas disciplīnai;

- negatīvi vērtējama darba vietu "izspiešana" uz neregistrētu saimniecisku darbību (provizoriski ap 2 tūkst. darba vietu) no mikrouzņēmumu un patentmaksas nodokļu režīmu nodokļu maksātājiem, kuriem publiski nav "jāreklamē" savi pakalpojumi. Šo nodokļu maksātāju "atgūšana" legālajā ekonomikā prasīs no VID ievērojamus resursus un intensīvu kontroli pār katra nodokļu maksāšanas procesa posma izpildi;

- vēršam uzmanību, ka būtiskai nodokļu maksātāju daļai pastiprināsies darba samaksas un ienākumu nedeklarēšanas riski (provizoriski ap 27 tūkst. saimnieciskās darbības veicēju un 34 tūkst. juridisko personu), kā rezultātā cietīs IIN ieņēmumi;

- ņemot vērā, ka jau šobrīd 24 % darba devēju, kas 2019.gadā nodarbināja darba ņēmējus, kuriem ienākumi mēnesī bija zem minimālās darba algas, ir nodokļu parāds virs 150 EUR, saiknes starp nodokļu slogu un komersanta ienākumiem pavājināšanās var novest pie ievērojami sliktākas nodokļu parādu segšanas disciplīnas, tādējādi VID prognoze par 18 tūkst. nodokļu parādnieku administrēšanu atspoguļo optimistisku prognozi;

- papildus atzīmējam, ka attiecībā uz minimālā VSAOI apmēra noteikšanu būtu jāvērtē un jāparedz rīcība arī atsevišķiem sarežģītākiem gadījumiem, piemēram, kad darba ņēmējs ir nodarbināts vairākās darba vietās un kopējie mēneša ienākumi visās darba vietās ir zem 500 EUR, taču darba ņēmējs nav iesniedzis algas nodokļa grāmatiņu ne pie viena darba devēja. VID identificētos atsevišķos gadījumus skatīt 5.pielikumā.

Pielikumā: 1. Iespējamie rīcības scenāriji pēc plānotajām nodokļu izmaiņām, pamatojoties uz nodokļu maksātāju segmentācijas rezultātiem (datne 1_pielikums), uz 1 lp.

2. Piemērs ar iespējamiem rīcības scenārijiem pēc plānotajām nodokļu izmaiņām, mikrouzņēmumu nodokļa maksātājam reorganizējoties (datne 2_pielikums), uz 1 lp.

3. Darba ņēmēju, kuri nodarbināti pie mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem, iespējamie rīcības scenāriji pēc plānotajām nodokļu izmaiņām nozaru sadalījumā (datne 3_pielikums) uz 1 lp.

4. Apkopojums par nodokļu maksātāju iespējamiem rīcības scenārijiem pēc plānotajām nodokļu izmaiņām un to nodokļu maksātāju skaits, kuriem būs piemērojamas papildu nodokļu administrēšanas aktivitātes (datne 4_pielikums), uz 1 lp.

5. Atsevišķie gadījumi, kas būtu jāvērtē, nosakot minimālo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu apmēru (datne 5_pielikums), uz 1 lp.

Ģenerāldirektore

I.Jaunzeme

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Kokareviča 67122034
Linda.Kokarevica@vid.gov.lv

Iespējamie rīcības scenāriji pēc plānotajām nodokļu izmaiņām, pamatojoties uz nodokļu maksātāju segmentācijas rezultātiem

Segments	Apakšsegments	Nodokļu maksāšanas riska līmenis	Nodokļu maksātāju skaits apakšsegmentā	Īpatsvars no kopējā segmentēto nodokļu maksātāju skaita	Vidējais algu saņēmušo darba ņēmēju skaits mēnesī apakšsegmentā kopā (par pēdējiem 6 mēnešiem)	Darba ņēmēju skaits, kas saņēmuši algu mazāku par 60 EUR un kuriem nostrādāto stundu skaitu mazāks par 10 (par 2020.gada maiju)	Rīcības scenāriji
Uzticamie	U1 - Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieki	Zems	4 181	2,9%	191 811	359	Kopumā segments nodokļu optimizāciju neveiks, taču attiecībā uz darba ņēmējiem, kas saņēma mazas algas ar mazām nostrādātajām stundām, visticamāk, ka ar šiem darba ņēmējiem tiks pārtrauktas darba attiecības.
	U2 - Nodokļu maksātāji ar teicamu nodokļu disciplīnu	Zems	540	0,4%	8 169	21	Kopumā segments nodokļu optimizāciju neveiks, taču attiecībā uz darba ņēmējiem, kas saņēma mazas algas ar mazām nostrādātajām stundām, visticamāk, ka ar šiem darba ņēmējiem tiks pārtrauktas darba attiecības.
Veicināmie	V1 - Nodokļu maksātāji ar labu nodokļu disciplīnu	Zems	15 182	10,6%	150 688	693	Kopumā segments nodokļu optimizāciju neveiks, taču attiecībā uz darba ņēmējiem, kas saņēma mazas algas ar mazām nostrādātajām stundām, visticamāk, ka ar šiem darba ņēmējiem tiks pārtrauktas darba attiecības.
	V2 - Nodokļu maksātāji ar apmierinošu nodokļu disciplīnu	Vidējs	23 455	16,4%	46 983	2 251	Pieaugošo VSAOI saistību kompensāciju nodokļu maksātājs aizstās ar IIN maksājumiem, t.i., deklarējot obligāto VAOM, vienlaikus nodokļu maksātājs samazinās deklarēto darba samaksu, tādā veidā "ietaupot" uz IIN maksājumiem.
Uzraugāmie	K1 - Nodokļu maksātāji, kuru saimnieciskajā darbībā ir konstatēti būtiski PVN un algu riski, kā arī kuriem ir aktuālie nodokļu parādi	Augsts	64	0,04%	559	20	Visticamāk, ka nodokļu maksātāji nedeklarēs visus darījumus pilnā apmērā.
	K4 - Nodokļu maksātāji, kuru saimnieciskajā darbībā ir konstatēti būtiski algu riski un kuriem ir aktuālie nodokļu parādi	Augsts	6 545	4,6%	39 826	1 570	Ir iespējami divi scenāriji: pirmais scenārijs paredz, ka nodokļu maksātāji deklarēs visus darījumus pilnā apmērā, taču nespēs segt savas saistības un tādējādi uzkrās nodokļu parādu. Savukārt otrais scenārijs paredz, ka pieaugošo VSAOI saistību kompensāciju nodokļu maksātājs aizstās ar IIN maksājumiem, t.i., deklarējot obligāto VAOM, vienlaikus nodokļu maksātājs samazinās deklarēto darba samaksu, tādā veidā "ietaupot" uz IIN maksājumiem.
	K5 - Nodokļu maksātāji, kuru saimnieciskajā darbībā ir konstatēti būtiski algu riski un kuri nodarbina vairāk par pieciem darbiniekiem	Augsts	6 340	4,4%	122 809	2 262	Visticamāk, ka pieaugošo VSAOI saistību kompensāciju nodokļu maksātājs aizstās ar IIN maksājumiem, t.i., deklarējot obligāto VAOM, vienlaikus nodokļu maksātājs samazinās deklarēto darba samaksu, tādā veidā "ietaupot" uz IIN maksājumiem.
	K6 - Nodokļu maksātāji, kuru saimnieciskajā darbībā ir konstatēti būtiski algu riski un kuri nodarbina līdz pieciem darbiniekiem	Augsts	15 871	11,1%	44 899	3 678	Ir iespējami divi scenāriji: pirmais scenārijs paredz, ka nodokļu maksātāji deklarēs visus darījumus pilnā apmērā, taču nespēs segt savas saistības un tādējādi uzkrās nodokļu parādu. Savukārt otrais scenārijs paredz, ka pieaugošo VSAOI saistību kompensāciju nodokļu maksātājs aizstās ar IIN maksājumiem, t.i., deklarējot obligāto VAOM, vienlaikus nodokļu maksātājs samazinās deklarēto darba samaksu, tādā veidā "ietaupot" uz IIN maksājumiem.
Zemas ilgtspējas	Z3 - Nodokļu maksātāji, kuru saimnieciskās darbības rezultāti atbilstoši VID iesniegtajās deklarācijās un pārskatos deklarētajiem datiem nav pietiekami, lai regulāri izpildītu nodokļu saistības pilnā apmērā	Augsts	7 072	4,9%	9 578	476	Visticamāk, ka nodokļu maksātājs ies uz likvidāciju, jo nodokļu saistības jau ir uzkrātas un arī saimnieciskās darbības aktivitāte ir zema, var turpināt veidot nodokļu parādsaistības.
KOPĀ		-	79 250	55,3%	615 322	11 330	

Kokareviča 67122034

Linda.Kokarevica@vid.gov.lv

2.pielikums
Valsts ieņēmumu dienesta
30.07.2020. vēstulei
Nr. VID.4.1/NMUAPP/44

**Piemēri ar iespējamiem rīcības scenārijiem pēc plānotajām nodokļu izmaiņām,
mikrouzņēmumu nodokļa maksātājam reorganizējoties**

Nodokļu režīms	Iespējamais scenārijs	Aprēķins	Nodokļu slogs, EUR
Mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs nodarbina divus darba ņēmējus ar darba algu 420 EUR mēnesī, un tā apgrozījums 2020.gada 1.pusgadā bija 10 800 EUR, t.i., 900 EUR uz vienu nodarbināto. Esošais nodokļu slogs ir <u>270 EUR</u> mēnesī.			
Mikrouzņēmumu nodokļa režīms	Dibināt divus mikrouzņēmumus – nodokļu maksātājiem būs jāmaksā minimālās VSAOI 175 EUR apmērā par katru darbinieku un 25 % nodokļa likme (līdz 20 tūkst. EUR gadā) no apgrozījuma un minimālo VSAOI starpības	$= (175 \times 2) + ((900 - 175) \times 0,25) \times 2$	712,50
Vispārējais nodokļu režīms	Pāriet uz vispārējo nodokļu maksāšanas režīmu – nodokļu slogs veidosies 175 EUR, minimālās VSAOI par katru darbinieku un darbaspēka nodokļu summa (bruto darba alga, atskaitot darba devēja VSAOI daļu no 420 EUR, ir 338,46 EUR)	$= (175 \times 2) + ((338,46 - (338,46 \times 0,13) \times 0,18)) \times 2$	456,00
Pašnodarbinātā persona	Reģistrēties par divām atsevišķām pašnodarbinātām personām – ar apgrozījumu uz vienu darbinieku mēnesī 900 EUR jāveic 175 EUR minimālās VSAOI, kā arī 18 % IIN no ienākuma (ar nosacījumu, ka nodokļu maksātājam ar saimniecisko darbību saistītie izdevumi ir 500 EUR, tādējādi ar IIN apliekamais ienākums ir 225 EUR).	$= (175 \times 2) + (((900 - 175 - 500) \times 0,18)) \times 2$	431,00
Mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs nodarbina divus darba ņēmējus ar darba algu 220 EUR mēnesī, un tā apgrozījums 2020.gada 1.pusgadā bija 5400 EUR, t.i., 450 EUR uz vienu nodarbināto. Esošais nodokļu slogs ir <u>135 EUR</u> mēnesī.			
Mikrouzņēmumu nodokļa režīms	Dibināt divus mikrouzņēmumus – nodokļu maksātājiem būs jāmaksā minimālās VSAOI 175 EUR apmērā par katru darbinieku un 25 % nodokļa likme (līdz 20 tūkst. EUR gadā) no apgrozījuma un minimālo VSAOI starpības	$= (175 \times 2) + ((450 - 175) \times 0,25) \times 2$	487,50
Vispārējais nodokļu režīms	Pāriet uz vispārējo nodokļu maksāšanas režīmu – nodokļu slogs veidosies 175 EUR, minimālās VSAOI par katru darbinieku un darbaspēka nodokļu summa (bruto darba alga, atskaitot darba devēja VSAOI daļu no 220 EUR, ir 177,29 EUR)	$= (175 \times 2) + ((177,29 - (177,29 \times 0,13) \times 0,18)) \times 2$	405,52
Pašnodarbinātā persona	Reģistrēties par divām atsevišķām pašnodarbinātām personām – ar apgrozījumu uz vienu darbinieku mēnesī 450 EUR jāveic 175 EUR minimālās VSAOI, kā arī 18 % IIN no ienākuma (ar nosacījumu, ka nodokļu maksātājam ar saimniecisko darbību saistītie izdevumi ir 150 EUR, tādējādi ar IIN apliekamais ienākums ir 125 EUR)	$= (175 \times 2) + (((450 - 175 - 150) \times 0,18)) \times 2$	395,00

Kokareviča 67122034

Linda.Kokarevica@vid.gov.lv

FMzinp3_NIP_110820

Darba ņēmēju, kuri nodarbināti pie mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem, iespējamie rīcības scenāriji pēc plānotajām nodokļu izmaiņām nozaru sadalījumā*

NACE 2.red. apkopjošais kods	NACE 2.red. apkopjošā koda nosaukums	Mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju skaits	Mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju skaita īpatsvars	Vidējais algu saņēmēšu nodarbināto skaits 2019.gadā	Rīcības scenāriji
96	Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	4 115	11,2%	4 840	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā mikrouzņēmumu nodokļa maksātājam vai pašnodarbinātai personai un daļēji nedeklarējot saimnieciskās darbības ieņēmumus.
43	Specializētie būvdarbi	2 971	8,1%	4 816	Ir iespējami divi scenāriji: komersanti, kas sniedz pakalpojumus citiem komersantiem, veiks pāreju uz vispārējo nodokļu maksāšanas režīmu dēļ noslēgtās ģenerālvienošānās, ieviestās elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas un kvalifikācijas prasībām būvniecības nozarē, savukārt komersanti, kuri sniedz pakalpojumus fiziskām personām, pāries uz neregistrētu saimniecisko darbību.
69	Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi	2 324	6,3%	4 755	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā pašnodarbinātai personai un mēnesī deklarējot ienākumus, kas nepārsniedz minimālās algas apmēru.
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	1 740	4,8%	2 057	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā pašnodarbinātai personai un mēnesī deklarējot ienākumus, kas nepārsniedz minimālās algas apmēru.
74	Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	1 728	4,7%	2 461	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā pašnodarbinātai personai un mēnesī deklarējot ienākumus, kas nepārsniedz minimālās algas apmēru.
81	Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi	1 667	4,6%	3 283	Ir iespējami divi scenāriji: komersanti, kas sniedz pakalpojumus citiem komersantiem, veiks pāreju uz vispārējo nodokļu maksāšanas režīmu dēļ noslēgtās ģenerālvienošānās, ieviestās elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas un kvalifikācijas prasībām būvniecības nozarē, savukārt komersanti, kuri sniedz pakalpojumus fiziskām personām, pāries uz neregistrētu saimniecisko darbību.
47	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	1 590	4,3%	2 667	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi, visticamāk, ka notiks pāreja uz vispārējo nodokļu maksāšanas režīmu.
62	Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības	1 443	3,9%	2 573	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā pašnodarbinātai personai un mēnesī deklarējot ienākumus, kas nepārsniedz minimālās algas apmēru.
85	Izglītība	1 236	3,4%	1 489	Ir iespējami divi scenāriji: komersanti, kas sniedz licencējamus pakalpojumus, veiks pāreju uz vispārējo nodokļu maksāšanas režīmu, savukārt komersanti, kuri apkalpo fiziskās personas, pāries uz neregistrētu saimniecisko darbību.
68	Operācijas ar nekustamo īpašumu	1 121	3,1%	2 080	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā pašnodarbinātai personai un mēnesī deklarējot ienākumus, kas nepārsniedz minimālās algas apmēru.
41	Ēku būvniecība	1 092	3,0%	1 767	Ir iespējami divi scenāriji: komersanti, kas sniedz pakalpojumus citiem komersantiem, veiks pāreju uz vispārējo nodokļu maksāšanas režīmu dēļ noslēgtās ģenerālvienošānās, ieviestās elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas un kvalifikācijas prasībām būvniecības nozarē, savukārt komersanti, kuri sniedz pakalpojumus fiziskām personām, pāries uz neregistrētu saimniecisko darbību.
93	Sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība	1 028	2,8%	1 341	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā pašnodarbinātai personai un mēnesī deklarējot ienākumus, kas nepārsniedz minimālās algas apmēru.
45	Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	1 007	2,7%	1 764	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā pašnodarbinātai personai un mēnesī deklarējot ienākumus, kas nepārsniedz minimālās algas apmēru.
-	Pārējie	13 565	37,0%	1 764	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā pašnodarbinātai personai un mēnesī deklarējot ienākumus, kas nepārsniedz minimālās algas apmēru.
	KOPĀ	36 627	100,0%	56 883	Biznesa veikšana bez reģistrācijas ir apgrūtināta, jo vajag piesaistīt jaunus klientus. Tādējādi notiks biznesu sadalīšanās, katram darbiniekam reģistrējoties kā pašnodarbinātai personai un mēnesī deklarējot ienākumus, kas nepārsniedz

* - dati uz 21.07.2020.

Kokareviča 67122034

Linda.Kokarevica@vid.gov.lv

FMzinp3_NIP_110820

Apkopojums par nodokļu maksātāju iespējamiem rīcības scenārijiem pēc plānotajām nodokļu izmaiņām un to nodokļu maksātāju skaits, kuriem būs piemērojamas papildu nodokļu administrēšanas aktivitātes

Nodokļu režīms	Fizisko personu skaits	Juridisko personu skaits ar saistību izpildes riskiem	Darbs ar reģistrācijas riskiem	Darbs ar pārskatu neiesniegšanas riskiem	Darbs ar nedeklarēšanas riskiem (palielinās izvairšanās intensitāte)	Darbs ar piedziņas riskiem
“Pāries” uz neregistrētu saimniecisko darbību no:						
Mikrouzņēmumu nodokļa režīma	1 587					
Patentmaksas maksātājiem	383					
KOPĀ	1 970		1 970	394	1 970	99
Reģistrēsies kā pašnodarbinātās personas no:						
Vispārējā nodokļu režīma (no segmentiem, kuros identificēti zemi "aplokšņu" algu riski)	1 073					
Vispārējā nodokļu režīma (no segmentiem, kuros identificēti vidēji "aplokšņu" algu riski)	2 251					
Vispārējā nodokļu režīma (no segmentiem, kuros ir identificēti augsti "aplokšņu" algu riski)	8 006					
Mikrouzņēmumu nodokļa režīma	26 027					
Patentmaksas maksātājiem	3 443					
KOPĀ	40 800			8 160	40 800	2 040
Samazinās deklarētos darba algas ienākumus no:						
Vispārējā nodokļu režīma (no segmentiem, kuros ir identificēti augsti "aplokšņu" algu riski)		28 820				
Mikrouzņēmumu nodokļa režīma pārgājušie uz vispārējo nodokļu režīmu		5 157				
Saimnieciskās darbības veicēji, kuriem sagaidāms apliekamā ienākuma nedeklarēšanas riska pastiprinājums	27 000					
KOPĀ	27 000	33 977			60 977	
Veidos nodokļu parādus no:						
Vispārējā nodokļu režīma (no nodokļu maksātājiem, kuriem pastāv parādu veidošanās riski)		18 280				
KOPĀ		18 280				18 280
PAVISAM KOPĀ	69 770	52 257	1 970	8 554	103 747	20 419

5.pielikums
Valsts ieņēmumu dienesta
30.07.2020.
vēstulei
Nr. VID.4.1/NMUAPP/44

Atsevišķie gadījumi, kas būtu jāvērtē, nosakot minimālo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu apmēru

Darba ņēmēji	Darba devēji	Ir/nav iesniegta algas nodokļa grāmatiņa	Ienākumi, EUR	Nostrādātās stundas
	Darba ņēmējs bija nodarbināts vairākās darba vietās, no kurām vienā 2020.gada martā nostrādāja normālo darba laiku (t.i., 176 stundas), bet kopējie mēneša ienākumi visās darba vietās bija zem 500 EUR			
1	1	Nav	195,12	72
	2	Nav	123,14	176
	Darba ņēmējs bija nodarbināts vairākās darba vietās nepilnu darba laiku, un viņa kopējie ienākumi 2020.gada martā bija zem 500 EUR			
2	3	Nav	100,00	33
	4	Nav	132,00	44
	5	Nav	100,00	30
3	6	Nav	15,00	2
	7	Nav	15,00	2
	8	Nav	15,00	2
	9	Nav	15,00	2
	10	Nav	15,00	2
	Darba ņēmējs vienlaikus bija nodarbināts vairākās darba vietās vispārējā nodokļu maksāšanas režīmā un mikrouzņēmumu nodokļa maksāšanas režīmā, un viņa kopējie ienākumi abos režīmos 2020.gada martā bija zem 500 EUR			
4	Vispārējā nodokļu maksāšanas režīmā			
	11	Nav	27,00	10
	12	Nav	150,00	48
	Mikrouzņēmumu nodokļa maksāšanas režīmā			
	13	-	42,00	-

Dzerkale 67122031
Jana.Dzerkale@vid.gov.lv

Finanšu ministrs

Jānis Reirs